

[Socialministeren.]

ring af belægningen. Her påtænkes bygget nye patientafdelinger til 40 patienter samt ny bygning til funktionærbeboelse.

Vi har i dag ikke nogen sikker oversigt over, hvad en tilsvarende udbygning af den interne forsorg i de øvrige centre vil medføre af udgifter, ligesom vi ikke i dag kan overse, hvor lang en årrække udbygningen af forsorgen må strække sig over. Byggearbejderne i Ribe forventes at kunne gennemføres i årene til og med 1967-68. Det folketingsudvalg, som jeg påregner bliver nedsat om lovforslaget, har jeg i sinde at give alle de oplysninger om den forestående udbygning, der kan gives på nuværende tidspunkt, og jeg er opmærksom på, at der kraftigt må sættes ind for at få et samlet nøjere overblik over de forventede udgifter ved forsorgens udbygning og en plan for den rækkefølge, der må skabes for projekterne. Jeg skal dog allerede nu oplyse, at bestyrelsen for statens åndssvageforsorg til socialministeriet har indstillet, at den næste store udbygning kommer til at omfatte centret omkring Brejning, og at bestyrelsen har anslået udgifterne her til ca. 50 mill. kr. Dette projekt gennemgås nu nøjere i socialministeriet, boligministeriet og sundhedsstyrelsen.

Mindst lige så vigtigt som udbygningen af den interne forsorg, der skal skabe forsvarelige forhold for de patienter, der må have ophold på institutioner, er udbygningen af skoler, børnehaver, oplæringssteder og værksteder for åndssvage, der med støtte fra deres hjem kan klare sig uden for institutionernes mure. Vi kan nok knap i dag overse, hvor meget disse støtteforanstaltninger kan komme til at betyde for de åndssvage, men vi har allerede erfaring for, at mange — forbavsende mange — får mulighed for at klare sig i tilværelsen, når de får den rette oplæring og eventuelt mulighed for arbejde i beskyttede virksomheder. Jeg påtænker derfor snarest at fremsætte et lovforslag om udbygning af forsorgens skolevæsen for et udgiftsbeløb på 75 mill. kr. Ved en gennemførelse af et skolebyggeri som præfabrikeret montagebyggeri regner vi med i løbet af en 5 års periode at skabe mulighed for, at den undervisningspligt for åndssvage børn, som loven foreskriver, kan realiseres. En

hurtig gennemførelse af skolebyggeriet vil medvirke til at klargøre, hvor mange pladser i interne institutioner der på lang sigt vil være brug for, fordi man som nævnt gennem undervisning og oplæring regner med at sætte mange i stand til at klare sig i tilværelsen.

Der er dog ingen risiko for, at man i de første år kommer til at indrette for mange pladser på interne institutioner, dels fordi man, ligesom sindssygeforsorgen, ved ombygningen af de gamle anstalter får en væsentlig reduktion af pladstallet, dels fordi forsorgen stadig har store ventelister og trods alle støtteforanstaltninger til hjemmeboende åndssvage må regne med, at institutionspladser vil være nødvendige for en stor gruppe af de åndssvage.

Med disse bemærkninger anbefales lovforslaget til velvillig og hurtig behandling i det høje ting.

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændringer i lov om regulering af bymæssige bebyggelser [af Axel Kristensen m. fl].

Valgt blev: *Ove Hansen, Brodthagen, Erhard Jakobsen, Kai Jensen, Kolbjørn, Th. Mikkelsen, Peter Nielsen, Axel Ivan Pedersen, Grethe Philip, Axel Kristensen, Jens Chr. Christensen, Peter Larsen, Finn Poulsen, Gottschalck-Hansen, Adolph Sørensen, Thestrup og Arne Larsen.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om oprettelse af et lægevidenskabeligt fakultet i Odense.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1025, fremsættelsen i tidenden sp. 3114).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Lis Groes: De to problemer, der i dag står på dagsordenen her i tinget, har en indre sammenhæng, så sandt som spørgsmålet om at skaffe de flest mulige den bedst mulige uddannelse vil belaste vor økonomi

[Lis Groos.]

meget betydeligt i de kommende tiår. Til gengæld er det vel ikke forkert at sige, at vor økonomi og konkurrenceevne fremover vil blive alvorligt truet, såfremt vi ikke i disse år ofrer, hvad der er nødvendigt på investering i vort undervisningsvæsen i bredeste forstand.

At det ikke er småpenge, det drejer sig om, fremgår ikke mindst af den oversigt over undervisningsbyggeri og lærerbehov, der er udarbejdet af det økonomiske sekretariat. I femåret 1955-60 androg de samlede byggeudgifter til undervisning og forskning ca. 200 mill. kr. årlig, deraf 150 mill. kr. til folkeskolen. I femåret 1960-65 må man regne med mere end en fordobling af de årlige udgifter, og denne stigning ventes fortsat i det følgende femår. I det byggeprogram, der er rullet op, tegner folkeskolen sig for ca. halvdelen af de samlede udgifter, medens gymnasieskolerne, handelsskoler og tekniske skoler samt universiteterne og de tekniske højskoler hver regner med at bruge 500-600 mill. kr.

Når vi i dag skal drøfte oprettelsen af et lægefakultet i Odense, tror jeg, det er klogt at se dette problem i det rette perspektiv, nemlig som et led i den generelle udbygning af undervisningsvæsenet i vort land. Den stigende velstand gør det muligt at investere mere i uddannelse både for den enkelte og for samfundet, og skal vor velstand fortsat stige, er det bydende nødvendigt at skaffe økonomisk mulighed for disse investeringer. Må ikke familier med opvoksende ungdom hellere se, at der skaffes mulighed for de unges uddannelse, end at skatten bliver lettet med nogle få hundrede kroner?

Det lovforslag, vi i dag skal tage stilling til, omhandler oprettelsen af et lægevidenskabeligt fakultet i Odense, og den højtærede minister anfører i bemærkningerne til lovforslaget og i sin fremsættelsestale vægtige argumenter for nødvendigheden af en sådan ny lægeskole såvel som for dennes placering i Odense.

Ved gennemlæsning af de tre foreliggende betænkninger — dels fra universitetet, dels fra det økonomiske sekretariat, dels fra et særligt Odenseudvalg — føler man sig overbevist om behovet for øgede uddannelsessteder for de studerende såvel som for det øgede udbud af læger. Prognosen forud-

sætter en fordobling af antallet af studerende allerede i dette tiår og yderligere stigning fremover, dels fordi de store årgange nu kommer i studenteralderen, dels fordi et stigende antal får mulighed for at blive studenter. Da trængslen allerede er udtalt inden for de allerfleste studieretninger, og da vi ved, at der går adskillig tid fra en principbeslutning i tinget, til studenterne kan rykke ind på et tredje universitet, mener jeg, det må være rigtigt at fremhæve hele sagens hastende karakter.

Hvad der bekymrer mig mest, er, om det er helt rimeligt at pille lægerne ud og ensidigt gør noget for dem. Jeg ser ganske vist, at man i universitetsbetænkningen går ind for, at første etape i udbygningen af et tredje universitet bør være oprettelsen af et lægefakultet, da København med sine 345 begyndere inden for lægestudiet nærmer sig det absolutte maksimum. Vi har jo for nylig drøftet lærermanglen i det høje ting, og alle var da enige om, at den positive vej ud af miseren gik over uddannelse af flere lærere. Nu ved jeg, at man har planer om væsentlige udbygninger af Københavns universitet, ikke mindst på det matematisk-naturvidenskabelige område; men vi ved også, at der vil gå lang tid, og at de to bestående universiteter ikke vil kunne klare det vældige pres med 20 000 studerende, som man regner med at nå op på allerede i dette tiår. Jeg vil derfor gerne spørge den højtærede minister, om vi ikke allerede nu burde overveje et tredje humanistisk fakultet og dets placering. Samtidig vil jeg gerne sikre mig, at vedtagelsen af dette lovforslag ikke vil stille sig hindrende i vejen for den planlagte udbygning af universiteterne i København og Århus.

I betænkningen om universiteternes byggeprogram opstilles en række faktorer af betydning ved afgørelsen af den geografiske placering af et tredje universitet. For det første et bredt akademisk miljø, bl. a. for at kunne skaffe halvdagslærere; for det andet: hospitalskapacitet; for det tredje: mulighederne for samarbejde med andre institutioner for højere undervisning og forskning; for det fjerde: landsplanlægnings-synspunktet, herunder rekrutteringsområdet for studenterne, og for det femte: muligheden for at erhverve arealer. Nu kan man måske sige, at disse punkter ikke alle peger

[Lis Groes.]

i samme retning. Det vil f. eks. utvivlsomt være lettere at erhverve arealer i Sønderjyllands tyndt befolkede egne, medens det på den anden side vil være vanskeligt at finde det brede akademiske miljø dernede.

Hvis vi alene holder os til dagens tekst, den nye lægeskole, synes de sagkyndige at være enige om, at Odense har — eller måske rettere i løbet af kort tid vil have — den fornødne hospitalskapacitet til et nyt medicinsk fakultet.

Universitetsbetænkningen unnlader forsigtigt direkte at tage stilling til placeringen af et tredje universitet. Man er enig om, at den fordobling af studentertallet, der ventes i de kommende år, ikke kan klares, selv om man får den planlagte udbygning af de to universiteter, men Københavns universitet er inde på tanken om at placere et tredje universitet i Københavns omegn, hvorved der blandt andet kunne opnås et frugtbart samarbejde mellem det gamle og nye universitet.

Ud fra landsplanlægningssynspunktet må man dog sikkert foretrække at følge den højtærede minister i at henlægge den nye lægeskole til Odense. I den meget udførlige betænkning, afgivet af et særligt Odenseudvalg, findes vægtige argumenter for, at Odense skulle opfylde samtlige de kriterier, universitetsbetænkningen opstiller, idet man dels mener at råde over tilstrækkelige arealer, dels har hospitalskapacitet, dels vil få mulighed for samarbejde med den kommende landbohøjskole og endelig ud fra et landsplanlægningssynspunkt må siges at være centralt placeret. Det brede akademiske miljø findes vel ikke helt i dag, men dette minus vil der være i forbindelse med enhver placering uden for de steder, hvor de to nuværende universiteter ligger.

Århus måtte i sin tid kæmpe en heroisk kamp, inden det lykkedes at få et universitet dertil. I dag kan alle se, at tanken var rigtig, og samtidig, at det er lykkedes Århus at skaffe en kreds af fremragende videnskabsmænd til universitetet, således at den kvalitetsmæssige standard er helt i topklasse. Kan man i Odense få held til at løfte opgaven på samme vis, som det er sket i Århus, tror jeg, det kan være af den allerstørste betydning for hele vort samfund. Selv om vi i dag kun er blevet anmodet om

at tage stilling til en kommende lægeskole, så ved vi, at der næppe vil gå lang tid, inden den højtærede minister kommer igen med henblik på en videre udbygning.

Skal denne ske i Odense, eller bør vi eventuelt placere et humanistisk fakultet i Sønderjylland? Personlig har jeg megen sympati for tanken om et sønderjysk universitet. Sønderjylland har et stærkt udbygget undervisningsvæsen med to seminarier og adskillige andre skoler for ungdommen. Et universitet dér ville betyde en videre udbygning af noget allerede påbegyndt. Men vil det være muligt at få en tilstrækkelig kreds af studerende derned? Vil man kunne bevæge videnskabsmænd til at tage arbejdet op dernede? Vil der kunne skabes et tilstrækkeligt økonomisk grundlag? Disse spørgsmål skal vi heldigvis ikke besvare i dag. Det vil være muligt i den kommende tid at få dem nærmere belyst, men helt kommer vi vel ikke uden om, at placeringen af det tredje lægefakultet i Odense giver os alle en forhåndsformodning om, hvor det tredje universitet kommer til at ligge.

Såfremt det går, som jeg tror det kommer til at gå, vil jeg imidlertid gerne spørge den højtærede minister, om det ikke var muligt at placere en aflægger af statens lærerhøjskole i Sønderjylland. Jeg har forstået, at der er stærk brug for en sådan udvidelse, og derigennem kunne man måske med tiden skabe baggrund for et fjerde universitet i landsdelen.

Samtidig vil jeg gerne bringe en anden tanke frem. Når der er så stor interesse knyttet til at få universitetet til en bestemt del af landet, er en af årsagerne den stimulations, som et sådant universitet betyder i det folkelige oplysningsarbejde. Vi har imidlertid en folkeuniversitetsforening med storartede talere og emner, men det er meget vanskeligt at få talere i tilstrækkelig grad ud til provinsen, hvor gerne folkeuniversitetsforeningen ellers ville. Vi har selv prøvet det i Dansk Kvindesamfund, så jeg ved, hvad jeg taler om. Var der ikke mulighed for, at man kunne tage dette spørgsmål op og tilbyde provinsen og dens foreningsliv at bringe folkeuniversitetet ud til folket i højere grad, end tilfældet hidtil har været?

Må jeg slutte med at udtale min glæde over, at regeringen ikke har nølet med at

[Lis Groes.]

komme med dette forslag om en tredje lægeskole. Jeg håber, lovforslaget vil få en let gang gennem tinget, og at lokale særinteresser vil vige for det hovedsynspunkt, at Odense opfylder alle væsentlige forudsætninger for at blive hjemsted for et tredje lægefakultet.

Personlig har jeg ikke hermed taget endelig stilling til den etapevise videre udbygning til et fuldt tredje universitet, da jeg ikke mindst gerne vil have et fyldigt materiale til belysning af Sønderjyllands særlige problemer.

På mit partis vegne kan jeg imidlertid allerede i dag love en velvillig behandling af det foreliggende lovforslag, der udmærker sig ved at se meget beskedent ud med 2 korte paragraffer, men hvis konsekvenser kan få den allerstørste betydning for de unges uddannelsesmuligheder og vort lands sundhedsmæssige standard.

Henry Christensen: Uddannelsen i vort land er i disse år ved at få en høj prioritet. Vi erkender i stigende grad, at et lille lands aktiver i fremtiden netop må være en omfattende uddannelse, den størst mulige dygtighed og den bedst mulige udnyttelse af de evner, der rummes i vort folk. Det er ved at være veluddannede og dygtige, at vi, der ikke har de naturlige råstofforekomster, skal kunne hævde os i fremtidens konkurrence med andre lande. Sammenligner vi imidlertid vor højere uddannelse med en række andre landes, vil vi nå til det for mange overraskende resultat, at vi i flere henseender ligger bagud for visse af de lande, vi troede at være godt og vel et hestehoved forud for.

Gennem ungdommens uddannelsesfond har vi i de senere år i fællesskab — hvad man ikke helt får opfattelsen af, når man læser den højtærede statsministers udtalelser til ungdommen for nylig — altså i fællesskab stærkt forbedret det økonomiske grundlag for den studerende ungdom. Overalt i landet er der i disse år grøde i gymnasieplanerne, og vi regner alle med at få et meget stort antal nye gymnasier i de næste 20 år.

Formanden: Jeg henstiller, at der bliver mere ro i salen.

Henry Christensen: Medens vi i årene 1955-59 årlig fik 3 600 nye studenter i gennemsnit, regner vi med i årene fra 1975 til 1979 at nå op på så stort et tal som 12 000 nye studenter om året. Det siger sig selv, at denne udvikling for gymnasierne vil bevirke et meget øget pres på vore højere læreanstalter og universiteterne. Det program, der er lagt for de kommende 10 år om udbygning af vore to bestående universiteter, medfører jo slet ikke en løsning og en dækning af det behov, der vil opstå. At tiden imidlertid rider hastigt, kan man bl. a. se deraf, at den daværende undervisningsminister, hr. Jørgen Jørgensens opfattelse så sent som i 1959 var den, at et tredje universitet måtte ligge langt, langt ude i fremtiden. Nu erkendes det fra alle sider, altså kun 3 år efter, at et tredje universitet vil være påkrævet og påkrævet endda hurtigt, så vi må træffe bestemmelse derom snarest.

Det lovforslag, vi har til behandling i dag, omfatter alene spørgsmålet om oprettelse af et lægevidenskabeligt fakultet, der foreslås placeret i Odense. Vi erkender i venstre det særligt presserende behov, der er i øjeblikket for at få et nyt lægevidenskabeligt fakultet. I København har det medicinske fakultet i øjeblikket 420 studerende, og man giver os oplysning om, at selv med den forestående udbygning og forøgelsen af lærerkræfterne burde undervisningen i København ikke omfatte mere end højst 400 studerende. Efter sommerferien regner man endda med at der vil være 500 i København. Af læger har vi i øjeblikket omkring 6 000, men det, der gør, at det er nødvendigt, at vi får flere læger, er for det første, at befolkningstallet stiger, for det andet, at vi er flere og også forholdsvis flere ældre i vort samfund, der yderligere vil øge behovet for læger, og for det tredje, at med den stigende velstand vil der også blive et almindeligt øget behov for læger ud over landet i forhold til antal indbyggere.

Der er altså et stærkt behov både uddannelsesmæssigt og i henseende til besættelsen af lægestillingerne fremover, som vi skal søge at imødekomme snarest muligt. Af de muligheder, der foreligger for at komme hurtigt i gang, vil vi også erkende, at i Odense, først og fremmest på grund af

[Henry Christensen.]

Odense bys og amts sygehus' meget omfattende udbygning, ligger den bedste mulighed for at komme hurtigt i gang med et lægevidenskabeligt fakultet. Vi har her i det hele de bedste muligheder for den undervisning, der skal finde sted. Der er også grund til her at nævne det betydelige initiativ, der har været udfoldet af mange kræfter i Odense for at overbevise om det rigtige i at placere dette fakultet i Odense, og de særlig gunstige muligheder, der er her, og vi kan sige, at den indsats, man har gjort fra Odenses side i denne henseende, nu står over for at blive kronet med held.

Samtidig med at vi kan give tilslutning i princippet til det forslag, den højtærede minister har fremsat, for så vidt angår placeringen af og bemyndigelsen til at gå i gang med et medicinsk fakultet i Odense, vil jeg sige, at med venstres positive stilling hertil er der ikke givet udtryk for en almindelig stillingtagen til placeringen af et eventuelt kommende universitet. Det fremgår vel også klart af undervisningsministerens egen fremsættelsestale, at der ikke med tilslutningen til forslaget er givet tilslutning til spørgsmålet om selve universitetet og til, hvad et egentlig nyt tredje universitet måtte kræve. Vi bør derfor — og vil fra vor side — i det kommende udvalg søge at nå frem til en afklaring og overvejelse af spørgsmålet om det egentlige tredje universitet. Vi erkender, at vi står over for et snarligt behov for at komme i gang med planlægningen af det tredje universitet. Det er venstres opfattelse, som vi vil søge at opnå den fornødne principielle tilslutning til, at det tredje universitet placeres i Sønderjylland, og at vi bør gå i gang med at planlægge dette, samtidig med at vi planlægger lægefakultetet i Odense. Behovet for et tredje universitet melder sig jo på flere områder med stor hast. Det behov, der i øvrigt kommer først, er behovet for lærerkræfter i gymnasierne, et behov, der meget vel kan føre til, at det ud over lægefakultetet vil være det

mest påkrævede at etablere de fakulteter — de humanistiske — der skal bruges hertil.

Netop fordi den videre opbygning af et universitet hviler på de humanistiske fakulteter, finder vi, at vort gamle grænse-land i særlig grad må komme ind i billedet som den naturlige placering. Det er nu 42 år siden, vi fik Sønderjylland tilbage til Danmark, og det forekommer venstre, at vi også ud fra hensynet til landsplanlægningen — en rimelig hensyntagen til udviklingen i vort land i dets helhed — skylder at placere en så væsentlig faktor som et nyt universitet netop i Sønderjylland. Vi tillægger i denne forbindelse også den kulturformidling, der vil kunne udvikle sig heromkring i den sydlige del af Danmark, stor betydning.

Man kunne da spørge: er det nu over for det øvrige land rigtigt at placere et universitet i Sønderjylland? Igennem århundreder lå vort eneste universitet jo i København, og det var selvfølgelig af stor betydning for udviklingen omkring denne by og dens omegn, hvor landets eneste universitet gennem så lang tid var placeret. I nutiden er afstandene inden for vort land af langt mere underordnet betydning end nogen sinde før, og dertil kommer yderligere, at vi må erkende, at områderne naturligt må kunne betragtes som rekrutteringsområder for det sønderjyske universitet, og også af den grund vil den af os foreslåede beliggenhed være rimelig og naturlig.

Hvor i Sønderjylland universitetet skal placeres, skal vi ikke tage stilling til endnu; det må bero på de kommende forhandlinger og de kommende undersøgelser. Blandt flere momenter må her også indgå hensynet til den mere lokale egnsplanlægning, muligheden for erhvervelse af fornødne arealer og forskellige andre momenter. Det er efter mit skøn ikke absolut fornødent i vor tid, at et universitet placeres i en stor by. Vi har også ude i verden set universiteter placeret uden for de større bysamfund, og vi vil tro, at en placering af et universitet i Sønderjylland kan være naturlig.

[Henry Christensen.]

Vi håber derfor, at den højtærede undervisningsminister vil medvirke til, at vi i det kommende udvalg ud over behandlingen af det foreliggende lovforslag specielt om lægefakultetet vil gå ind i en realitetsforhandling med folketinget, herunder altså også med venstre, om spørgsmålet at få truffet den principielle beslutning om placeringen af det tredje universitet. Vi tror, det også har betydning for planlægningen, at vi får truffet en principiel beslutning, og jeg må måske tilføje, at vi vel også godt kan skue så langt ud i fremtiden. Selv om vi går den vej nu at placere det lægevidenskabelige fakultet i Odense, hører det ikke så fjern en fremtid til, at der også vil udvikle sig yderligere universitetsfakulteter omkring Odense og omkring det lægevidenskabelige fakultet, som denne by nu vil få.

Poul Sørensen: Omkring fællesmarkedsdrøftelserne er det økonomien, der har præget den offentlige debat, og det må vel være sådan. Men et opmuntrende træk er det, at ungdommens uddannelse og dygtiggørelse i de senere år er kommet mere og mere ind i vort folks overvejelser, vel vidende at det grundlag, der nu skabes, vil være retningsgivende måske mange år fremefter.

Selv om meget kan skille partierne, skulle det gerne være sådan, at vi kan finde sammen om løsningen af en så vidtrækkende opgave som den at tilrettelægge de bedst mulige uddannelsesvilkår for vort lands unge. Vi står nu på tærsklen til et stort europæisk samarbejde med vide perspektiver, og den tid, vi går i møde, vil stille store krav til uddannelse og viden over en meget bred front, om vort land fremtidigt skal kunne hævde sig i konkurrencen. Derfor må vi gøre os klart, at der er store opgaver at løse, at der vil blive brug for betydelige investeringer i de kommende år. Ifølge den betænkning, det høje ting har modtaget om behovet for uddannelsesbyggeri i de kommende 20 år, skal vi regne med, at der alene på dette område må investeres adskillige milliarder kroner.

Vi kan vel i mit parti have vore tvivl om, hvorvidt den skolelovgivning, der for få år siden blev gennemført i det høje ting, er det bedst tænkelige forberedelsesgrundlag

for en højere uddannelse. Vi har sagt vor mening herom og særlig arbejdet for at undgå at svække gymnasiundervisningen. Men lad det nu ligge. Uddannelsesbehovet er til stede. Der er brug for en udbygning af læreanstalter og andre skoler på et meget bredt felt, og i den aktuelle situation drejer det sig om udbygning af universitetsundervisningen.

Vi er blevet forberedt på, at universiteterne og de øvrige højere læreanstalter i løbet af de kommende 10 år for alvor kommer til at mærke det pres, der stammer fra de store fødselsårgange. Der er en udbygning i gang ved de bestående universiteter i København og Århus, og stærke røster fra universitetets egen verden har rejst sig imod, at disse læreranstalter gøres for store. Oprettelse af et tredje og måske et fjerde universitet er derfor sat på dagsordenen og drøftes.

Det er de store årganges pres på universiteter og skoler, som er baggrunden for det lovforslag, vi behandler i dag. Da dette pres ikke er af midlertidig karakter, er det både naturligt og rimeligt at tage sagen op til overvejelse ud fra en helhedsvurdering. Som det første skridt hertil er det, vi nu har fået forelagt forslag om oprettelse af et tredje lægevidenskabeligt fakultet i Odense. I mit parti stiller vi os velvilligt og positivt hertil. Jeg vil gerne føje til, at vi ønsker at støtte forslaget ud fra det synspunkt, at det er et skridt til en helhedsløsning af vort lands universitetsproblem, og jeg vil på det konservative folkepartis vegne give tilsagn om en velvillig og positiv forhandling om det foreliggende lovforslag.

Den højtærede undervisningsministers forslag vedrører alene bemyndigelse til at godkende oprettelsen af et lægevidenskabeligt fakultet i Odense og forudsætter, at de nødvendige midler hertil bevilges på finanseller tillægsbevillingslove. Det er en hurtig løsning af udvidelsen af lægeuddannelsen, der først og fremmest er på tale. Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, viser de stedfundne undersøgelser, at Odense formentlig er den eneste by uden for hovedstadsområdet, der i nogenlunde fyldestgørende omfang råder over et udbygget sygehusvæsen, der med kort varsel kan tjene som basis for et lægevidenskabeligt fakultet.

[Poul Sørensen.]

Når man har den opfattelse, som jeg har, at et sådant fakultet må følges af andre med henblik på en helhedsløsning, vil det da være naturligt at vælge Odense som hjemsted. Jeg må her henvise til det meget fyldige undersøgelsesmateriale, der allerede foreligger. Det er vel ikke nødvendigt at gå i enkeltheder med statistikken over lægebehovet i de kommende år, men tilstrækkeligt blot at nævne, at man inden for den kommende 10 års periode venter den årlige tilgang til lægestudiet forøget med omkring 1 000 studerende om året. Det er mere, end de bestående fakulteter kan bære.

På grund af den stadige udbygning og modernisering af vort sygehusvæsen er der et stigende behov for nye læger, og vi har tal på bordet for, at man må i gang med en hurtig opbygning af det tredje fakultet. Når Odense kommer først ind i billedet som hjemsted for det nye lægefakultet, er det, som jeg allerede har nævnt, først og fremmest, fordi der i denne by findes et højt udviklet hospitalsvæsen, der kan danne basis for uddannelsen af de nye læger; men jeg må vurdere forholdet sådan, at det også har spillet og må spille en væsentlig rolle, at der på anden måde i denne by er gjort en indsats til fordel for dens fremtid som universitetsby. Vi så i sin tid, hvad det betød for Århus, at denne by havde skabt en atmosfære for opbygning af et nyt universitet. Odense har i de sidste år bevidst stilet imod at skabe et tilsvarende grundlag. Man var i gang hermed endnu før den foregående undervisningsminister anså tanken herom for realistisk. Efter nogle års drøftelse blandt særlig interesserede blev der i Odense nedsat et fakultetsudvalg, som i oktober 1960 udsendte den betænkning, der er omdelt til det høje tings medlemmer. Man opregner heri såvel det statistiske behov for det nye lægefakultet som en række andre spørgsmål i samme forbindelse, og man giver en foreløbig skitse til fakultetets opbygning.

Hertil kommer, at Odenses sygehusvæsen har dygtige læger, der med kort varsel vil kunne tilrettelægge undervisningen. Man har passende store arealer til rådighed til universitetsbyggeri, og man har, hvad der ikke er mindst væsentligt, i det

hele skabt en atmosfære, der gør, at universitetsplanen vil blive modtaget med tilslutning fra vide kredse. Der er mig bekendt givet tilsagn om et par millioner kroner til stipendier og kollegiebyggeri og i det hele vist betydelig lokal interesse for sagen.

Det må betragtes som et yderligere plus for realisationen af tanken om et lægefakultet i Odense, at der mellem dette og den kommende landbohøjskole i denne by vil kunne skabes samarbejde om den grundvidenskabelige forskning. Og lad mig hertil føje, at der utvivlsomt også vil være mulighed for de studerende, som vil bidrage til eget underhold, for i så stor en by at opnå passende bibeskæftigelse.

En af de ting, man tager i betragtning, når et nyt universitet skal forberedes, er de landsplanmæssige hensyn. Også på dette punkt har Odense en fordel som universitetsby. Byen ligger midt i et område af landet, der er forsynet med gode gymnasier, hvorfra de studerende kan rekrutteres, og nye gymnasier er under forberedelse. For mange familier spiller det jo en rolle, hvor kostbart det er at lade de unge studere. Jeg er overbevist om, at adskillige velegnede unge ikke opnår den højere uddannelse, fordi der ikke er råd til at lade dem rejse til København eller Århus og tage fast ophold dér. Disse vanskeligheder kan man overvinde ved at sprede de højere læreanstalter ud over landet, så også ud fra dette hensyn er der god grundelse for at påbegynde et nyt universitet i Odense.

Når jeg nu har gjort disse bemærkninger om det lovforslag, som er til behandling, må jeg føje til, at mit parti, inden denne sag afgøres, vil have klaret fremtidslinjen for universitetsbyggeriet, og her melder sig for os hensynet til Sønderjylland. Her er i sandhed problemet: vor stilling i det nye Europa, som vi er ved at indtræde i.

Vi taler i denne tid om nordisk kulturs muligheder under de nye forhold, og det er et problem; men den landsdel, der i særlig grad har presset på sig, er selvfølgelig Sønderjylland, landsdelen, der har kendt grænsekampen gennem slægter; i fremtidens kulturkamp skal der hernelde tages det første stød under de nye forhold. Naturligt går derfor mit partis tanker til Sønderjylland, når vort fremtidige universitetsbyggeri skal planlægges, og det er vort ønske, at

[Paul Sørensen.]

der jævnsides med det foreliggende lovforslag forhandles om påbegyndelsen af et universitet i denne landsdel. Jeg skal ikke under denne behandling forsøge at afstikke retningslinjen herfor. Meget peger på, at det bør være et humanistisk fakultet, der melder sig som det første skridt, som bør tages; men det må alle gode kræfter jo kunne finde løsningen på, når vi nu i den nærmeste tid ser på universitetsbyggeriet under ét. Angående beliggenheden i landsdelen kan der være delte meninger; men mon ikke den fornødne sagkundskab sammen med de ansvarlige kommunale ledere nok skal finde frem til den rette beliggenhed? Det må i hvert fald ikke volde vanskeligheder. Det er landsdelen, det drejer sig om.

Man kan selvfølgelig spørge, om der er behov for både et tredje og et fjerde universitet. Af den prognose, som er udarbejdet, fremgår det, at presset i de allernærmeste år vil være umådelig stort. Kommer vi blot nogle år frem i tiden, vil der være behov for de fire universiteter, og da udviklingen i de lande, vi gerne ønsker at sammenligne os med, peger i retning af, at det vil passe med et universitet for hver 1 million indbyggere under hensyn til undervisningen og livet omkring universitetet, giver det jo også grundlag for at begynde opbygningen af to nye universiteter, når de praktiske forudsætninger er blevet tilvejebragt.

Mit partis standpunkt er: vi kan støtte forslaget om et lægevidenskabeligt fakultet i Odense, imod at man allerede nu bestemmer de kommende års udbygningsplan for universitetsbyggeri her i landet med et universitet i Odense og et i Sønderjylland. Det skal nok vise sig, at kommende slægter så vil sige os tak for vor forudseenhed.

Helge Larsen: Den udbredte velvilje, der har mødt dette forslag om oprettelse af et lægevidenskabeligt fakultet i Odense, kan jeg på mit partis vegne ganske slutte mig til. Det er rigtigt, at den stærke tilvækst i antallet af studenter i disse år, der både skyldes de store fødselsårsgange, men også den udvidede og stadig udbyggede adgang til at tage en højere uddannelse, vil betyde en meget væsentlig tilgang til studierne i de kommende år.

Der er i bemærkningerne til lovforslaget

givet en række meget veldokumenterede oplysninger om den forventede tilgang til lægestudiet, og jeg er ganske enig i den opfattelse, at det på den baggrund er nødvendigt og ønskeligt hurtigst muligt at komme i gang med et lægevidenskabeligt fakultet i Odense, også ud fra den betragtning, at det ikke er ønskeligt, at de eksisterende fakulteter ved Københavns universitet og Århus universitet bliver for store.

Der har under debatten i dag været fremført forskellige synspunkter vedrørende en eventuel videre udbygning af fakultetet i Odense med yderligere fakulteter, og der har været rejst spørgsmålet om eventuelt at placere fakulteter i Sønderjylland. Jeg har i den forbindelse et synspunkt, jeg gerne vil føre frem i debatten, et synspunkt, som ikke har været draget frem, nemlig at et universitet jo egentlig har to hovedopgaver: det er et uddannelsessted for studenter til forskellige akademiske grader, og det er desuden et forskningscenter, en institution, der skal drive videnskabelig forskning. Set ud fra dette synspunkt forekommer det mig, at baggrunden for at placere et lægevidenskabeligt fakultet i Odense er den bedst mulige.

Må jeg så blot føje til, at når man nu drøfter fuld udbygning af et tredje og eventuelt et fjerde universitet — som vel nok ligger noget ud i fremtiden — ønsker jeg netop på baggrund af den dobbelte opgave, et universitet har som undervisningscenter og som forskningscenter, at fremhæve det, som den højtærede undervisningsminister nævnte i sin tale: at det nok er gavnligt at tilstræbe en helhedsløsning.

Jeg skal med disse ord anbefale lovforslaget.

Morten Lange: For ikke at blive mistænkt for partiskhed skal jeg gøre alt, hvad jeg kan, for at tale mindre fynsk, end jeg plejer. Det er helt klart for mig og mit parti, at det lovforslag, der nu foreligger om oprettelse af et tredje medicinsk fakultet, er en bydende nødvendighed og en opgave, som i virkeligheden kræver en overordentlig hurtig løsning. Der er på de medicinske fakulteter i Århus og København et ganske overordentlig hårdt pres. Det er der på universiteterne i det hele taget, men selve de lægevidenskabelige undervisnings-

[Morten Lange.]

metoder gør, at presset kan blive et sådant, at undervisningen bliver bogstavelig talt umuliggjort. Det er derfor sikkert ikke nogen tilfældighed, at det er det lægevidenskabelige fakultet, man har taget ud først, og det også af en anden grund, nemlig fordi det nogenlunde vil være muligt at skaffe lærerkræfter til et tredje fakultet. Så planen har alle nødvendige forudsætninger for at kunne realiseres med held.

Hvad angår placeringen, synes der, så vidt jeg kan se, logisk kun at være to muligheder: den nemmeste er Københavns omegn eller København, og den rigtigste er formodentlig Odense. Det blev diskuteret allerede med den tidligere undervisningsminister, dengang vi drøftede sagen om landbohøjskolen, og det lå da allerede temmelig klart, at man stilede mod en universitetsudvidelse henlagt til Odense. Det var i hvert fald afgørende også for landbohøjskolens placering, og jeg tror i og for sig også, det er fuldstændig rigtigt; 2 universiteter i København ville være en fjollet og skæv løsning, selv om den eventuelt var nem. Så jeg synes, vi har en sag at skulle tage stilling til, som på det forelagte grundlag og i det forelagte omfang er temmelig simpel. Vi må bare se at få begyndt og lykønske Odense til, at man i god tid har ofret en masse penge på at få udbygget et effektivt og omfangsrigt hospitalsvæsen.

Spørgsmålet om den videre udvikling er fra tid til anden også blevet berørt her i debatten, og jeg tror lige så godt, det høje ting kan gøre sig klart, at det kan ikke nytte noget, at vi benytter lejligheden til at udele løfter til højre og venstre. Hvis vi lægger et lægevidenskabeligt fakultet i Odense, har vi dermed formodentlig definitivt placeret det tredje universitet, hvis vi ikke skal gå ind på en, skal vi sige overordnetlig rodet planlægning. Det vil formodentlig vise sig, at en lang række tilsvarende argumenter som dem, der kan fremføres for det lægevidenskabelige fakultet, kan fremføres for en række andre fakulteter, der kan komme på tale, og det skal også nok være sådan, at selv om vi tog fakulteterne ét for ét, ville det ende med, at man lagde dem alle i Odense. Det viser imidlertid bare, at analysen for en helhedsløsning er nogenlunde korrekt. Jeg vil

naturligvis anse det for gavnligt, at man diskuterer alle muligheder igennem, inden man slutter med en beslutning og en planlægning. Men jeg er temmelig sikker på, at skal der være nogenlunde orden i tingene, vil man med dette lovforslag i realiteten have placeret universitet nr. 3 i Odense.

Det, der mest er blevet talt om derudover, er at placere ét eller flere fakulteter i Sønderjylland. Man har, så vidt jeg forstår, mest tænkt på et humanistisk fakultet. Jeg synes, at argumenterne i den retning har fået et en lille bitte smule følelsesbetonet præg og ikke fuldt har honoreret de krav, som selve universitetstanken må stille. Det er muligt, at anlæggelse af et universitet i Sønderjylland vil vise sig at være rigtig på et senere tidspunkt, men jeg synes, det trænger til en meget omhyggelig undersøgelse, om der i Sønderjylland kan skabes de fornødne forudsætninger. Jeg er i hvert fald helt sikker på, at de, der går ind for et universitet i Sønderjylland, skulle skynde sig også at gå ind for den industrielle udbygning i Sønderjylland, der så sandelig i høj grad haster, og som i langt højere grad kan iværksættes med de eksisterende forudsætninger. Det er en af de ting, der skal bryde vejen for det fremtidige arbejde.

Jeg kan ikke bare mig for en enkelt bemærkning om et universitet anlagt i grænselandet. Det er måske kendt for nogle af de ærede medlemmer her i salen, at man i lang tid havde den opfattelse, at fanden var blevet doktor i teologi og havde fået denne udmærkede konferens ved universitetet i Kiel. Og det var ingen tilfældighed. Kiel havde i sin tid et grænseuniversitet i sin karakter og tog på beklagelig vis og i mange henseender et u-universitetsmæssigt præg deraf. Nu har Kiels universitet jo efterhånden konsolideret sig. Det ville et universitet i Sønderborg, Haderslev eller Tønder formodentlig også gøre. Men der er ting i selve spørgsmålet om en sådan beliggenhed, der kan tale imod det forskningsklima og den uddannelsesform, som må præge et universitet. Jeg har hermed ikke sagt, at det fjerde universitet ikke skal ligge i Sønderjylland; jeg har blot sagt, at nogle af de argumenter, der fremføres for det, er i modstrid med universitetets karakter, og det bør vi dog erindre. Jeg tror

[Morten Lange.]

faktisk, at vi under den videre behandling af dette i omfang meget lille lovforslag vil komme til en nem og smertefri placering af Danmarks tredje universitet og en interessant diskussion om principperne for, hvor det fjerde skal ligge.

Birthe Wetlesen: Det foreliggende lovforslag om oprettelse af et lægevidenskabeligt fakultet i Odense er en følge af for det første det meget store pres på den københavnske lægeskole og for det andet den overordentlig store lægemangel, vi vil komme til at stå over for i fremtiden, bl. a. fordi indsatsen i udviklingslandene bliver aktiveret, og vort mål her er uddannelse af specialister.

Man kan diskutere, om placeringen af et lægevidenskabeligt fakultet i Odense er hensigtsmæssig. Odense har jo selv gjort en vældig indsats bl. a. ved at udbygge Odense amts- og bys sygehus for et par hundrede millioner kroner til et stort og moderne hospital med alle afdelinger, både medicinske og kirurgiske. Byggeriet vil i 1964 omfatte i alt 1 100 senge, og arealet i umiddelbar nærhed af hospitalet er ikke bebygget og kan stilles til rådighed til de nødvendige laboratorier og auditorier. Ligeledes har sygehuset i Odense ingen mangel på sygeplejersker; det har tværtimod en elevskole med 300 elever og absolut ingen svigtende tilgang. Dette er særdeles vigtigt; på nogle hospitaler har man måttet lukke afdelinger på grund af mangel på sygeplejersker.

Kunne man tænke sig i dag at skulle bygge et moderne hospital, ville der for det første gå 10 år, og det ville med de nuværende priser koste 150 000 kr. pr. seng, altså et sted mellem 150 mill. kr. og 200 mill. kr.

Hvor kunne det ellers være hensigtsmæssigt at placere fakultetet? Man kunne gå efter studentertallet. 40 pct. af landets studenter bliver udklækket i København og omegn, så man kunne jo tænke sig at lægge fakultetet dér; det ville vel nærmest blive på amtssygehusene i Gentofte eller i Glostrup. Men dette ville jo centralisere uddannelsen endnu mere, og det er vel ikke ønskeligt fra et landsplanlægnings synspunkt.

Den højtærede undervisningsministers for-

slag om oprettelse af et lægefakultet nævner intet om et tredje universitet. Men for at rydde eventuelle misforståelser af vejen vil jeg på mit partis vegne forudskikke denne bemærkning: oprettelse af et lægevidenskabeligt fakultet i Odense forpligter ikke på nogen måde til at udbygge dette til et universitet. Mit parti mener, at tiden er højaktuel til at komme i gang med det tredje universitet, og dets placering bør så sandelig være i Sønderjylland. Her har vi en chance for at lade de skønne talemåder ved genforeningsfesterne få et praktisk udtryk.

Tænk, hvad et universitet ville betyde for en mere intim kontakt med Sydslesvig. I det hele taget kan betydningen af et universitet i det sydlige Danmark — man fristes næsten til at sige i det sydlige Norden — ikke vurderes højt nok; man kunne jo have en ønskedrøm om, at dets mål kunne blive et nordisk universitet. Et universitet her kunne oprettes med de humanistiske videnskaber, som udmærket kan stå alene og få et frugtbart og nationalt arbejde i gang.

Peter Kristensen (Ålborg): Indledningsvis vil jeg gerne give ubetinget tilslutning til lovforslaget om oprettelse af et lægevidenskabeligt fakultet i Odense. Det er imidlertid ganske interessant at se i bemærkningerne til lovforslaget, at både Foreningen af yngre Læger og Den alm. danske Lægeforening over for undervisningsministeriet indtrængende har henstillet, at der snarest oprettes mindst — jeg sætter en streg under „mindst“ — ét nyt lægevidenskabeligt fakultet, samtidig med at de eksisterende udbygges. Det vil sige, at lægerne altså ikke frygter nogen overskudsproduktion inden for deres eget område, og det tjener efter min opfattelse lægestanden til ære, at den har vidsyn til at erkende dette. Det er i virkeligheden en betryggelse at vide, at vore læger ikke går i for små sko.

Skulle der inden for en nær fremtid blive tale om at oprette et fjerde medicinsk fakultet, bør valget efter min mening naturligt falde på Ålborg, hvor sygehusvæsenet netop i øjeblikket og i tiden fremover undergår en meget kraftig udbygning og modernisering. Hertil kommer, at der projekteres et nyt statshospital i nær tilknytning til Ålborg amtssygehus, og det vil vel sige,

[Peter Kristensen (Ålborg).]

at det rigtige miljø for en forsvarlig medicinsk uddannelse skulle være til stede i Ålborg inden for en kortere årrække.

Den højtærede undervisningsminister var i sin fremsættelsestale inde på spørgsmålet om oprettelse og udbygning af et tredje universitet, og det blev nævnt, at der i de overvejelser, der må finde sted i den forbindelse, også må indgå spørgsmålet om nødvendigheden af et fjerde universitet, således at planerne tilrettelægges også med denne eventualitet for øje.

Ålborg kommune har for længst gjort undervisningsministeriet opmærksom på, at man var interesseret i at få placeret et universitet i Ålborg, ja, et areal på 100 ha i frie og friske omgivelser ligger parat til universitetets opførelse. I den for nogle måneder siden afgivne betænkning om universiteternes byggeprogram fremhæves det, at det, uanset hvor et nyt universitet skal lægges, er nødvendigt så hurtigt som muligt at erhverve de fornødne arealer, og det tilføjes, at de må være af en betydelig størrelse. Løsningen af dette problem kan altså ikke komme til at volde hovedpine i forbindelse med placeringen af et universitet i Ålborg, og arealet i Ålborg ligger langt fra isoleret, men findes i samme område som det nye statsgymnasium og en ny teknisk skole med et maskinteknikum; en døveskole er opført dér, og et nyt seminarium med øvelsesskole er projekteret. Det er også at håbe, at et nyt musik konservatorium kan opføres her, idet Nordjysk Musik konservatorium for længst har sprængt sine rammer. Jeg tør vove at påstå, at et universitet placeret på dette sted i smukke og harmoniske omgivelser ikke vil komme til at stå tilbage for Århus universitet.

Set ud fra en lægmands synspunkt må det være noget meget centralt, når talen er om opførelsen af et nyt universitet, at der er et naturligt rekrutteringsområde af gymnasie studerende. Der er 2 gymnasier i Ålborg, og et tredje er på vej. Endvidere findes der gymnasier i Frederikshavn, Hjørring og Års, og det vil næppe være urealistisk at antage, at også gymnasieeleverne fra Hobro, Thisted og Nykøbing M. vil føle sig tiltrukket af et universitet i Ålborg. Foretagne beregninger går ud på, at der i 1964, altså om et par år, vil dimit-

teres ca. 700 studenter årlig fra de her nævnte skoler.

Det siger sig selv, at et universitet placeret i Ålborg vil betyde en meget ønskelig udnyttelse af den reserve af intelligensmæssigt veludrustet ungdom, som er at finde i Nordjylland, og her er vi ved den sociale og almenmenneskelige side af sagen. Selv om der ikke mindst gennem den seneste tid er gjort en indsats for at lette de økonomiske vilkår for den studerende ungdom, er stillingen dog stadig den, at mange børn fra mindrebemidlede hjem må opgive en akademisk uddannelse, fordi forældrenes økonomi ikke magter de udgifter, der er forbundet med at lade en søn eller datter studere i København eller Århus. Et universitet placeret i Ålborg vil bevirke, at de studerende i det område, jeg har nævnt, i meget vid udstrækning vil være i stand til at bo hjemme, men der er selvfølgelig også tænkt på kollegiebyggeri, ligesom mulighederne for at skaffe logi på anden måde er betydelig bedre i en større end i en mindre by. Der kan indvendes, og der vil blive indvendt, at man selvfølgelig ikke kan placere universiteter overalt i landet af hensyn til den sociale side af sagen. Det er selvfølgelig en rigtig betragtning, og derfor er det bydende nødvendigt, at der finder en helt igennem saglig afvejning sted af, hvor det alle forhold taget i betragtning vil være mest hensigtsmæssigt at placere det tredje eller det fjerde universitet, og det må jo blive det kommende udvalgs opgave.

At vi i Ålborg meget gerne ser oprettet et ingeniørakademi nævnes kun som en parentetisk bemærkning, da disse planer ikke har noget med det foreliggende forslag at gøre.

Der tales i akademiske kredse meget om nødvendigheden af, at et nyt universitet skal være fuldt udbygget, men i forbindelse med Odenseplanerne er der dog kun tale om et lægevidenskabeligt fakultet, i hvert fald i denne omgang. Og hvorledes lå det, da man startede i Århus? Det var den 8. august 1928, der blev udstedt en kgl. anordning vedrørende universitetet i Jylland. Det hedder i denne anordnings nr. 1:

„Undervisningsministeren bemyndiges til for et tidsrum af 3 år at anerkende en filosofisk prøve for studerende, indrettet

[Peter Kristensen (Ålborg).]

ved institutionen „Universitetsundervisningen i Jylland“.

En filosofisk prøve, ja, det var såmænd det hele. Hvad om man startede med et juridisk fakultet i Ålborg? I 1950-51 var der i alt 1 835 juridisk studerende ved vore to universiteter. I 1959-60 var tallet nede på 1 378 eller 457 færre end i 1950-51. Her synes at være et område, hvor der burde sættes ind, for det er jo ikke nogen hemmelighed, at der er en betydelig mangel på jurister; og at behovet vil stige ganske betydeligt i de kommende år, er vel hævet over enhver tvivl.

Den højtærede undervisningsminister var i sin fremsættelse inde på, at udviklingen i lande, som Danmark med hensyn til sociale og kulturelle forhold med rimelighed kan sammenlignes med, indicerer — det vil vel sige anviser eller angiver — etableringen af et universitet for hver million indbyggere. Det vil vel i virkeligheden sige, at vi ikke alene skal beskæftige os med et tredje og et fjerde universitet, men også så småt med et femte. Schweiz med sine ca. 4,7 mill. indbyggere har ikke mindre end 7 universiteter. Om der er tale om fuldt udbyggede universiteter i dansk forstand, skal jeg ikke kunne sige.

Jeg nævnte før spørgsmålet om et juridisk fakultet. Vi må vel desværre erkende, at hvad de matematisk-naturvidenskabelige retninger angår, har vi adskilligt at indhente, når man betænker den udvikling, der finder sted med hensyn til fysik, kemi og teknik. Også sådanne fag som sprog og handelsvidenskab er meget betydningsfulde områder i den tid, vi lever i. Fakulteter inden for disse områder ville falde naturligt for Ålborg med dens store industri og den betydelige handelsvirksomhed.

Det er jo nu engang sådan, at åndelige og erhvervs-mæssige interesser ikke kan adskilles. Efter alle solemærker at dømme går vi ind i et tidehvert med større samarbejde de vesteuropæiske lande imellem på så godt som alle livets områder. I den forbindelse bør vi ikke glemme vort tilhørsforhold til vore nordiske broderlande. Det må også på det akademiske område udbygges i tiden fremover. Et universitet placeret i Ålborg vil være et naturligt

midtpunkt for et sådant nordisk gensidigt samarbejde med de gode trafikale forbindelser, som Ålborg har bl. a. med universitetsbyerne Bergen, Oslo og Göteborg. Jeg er ikke i stand til at bedømme rækkevidden af et sådant nordisk samarbejde, men jeg har på fornemmelsen, at perspektivet i denne tankes realisation er helt rigtigt.

Undervisningsministeren (Helveg Petersen): Jeg vil gerne takke samtlige ærede ordførere for den velvillige modtagelse, lovforslaget har fået.

Det ærede medlem fru Lis Groes talte om folkeuniversitetsproblemet og var inde på spørgsmålet, om man kunne lægge en afdeling af Danmarks lærerhøjskole i Sønderjylland. Dette og andre af de spørgsmål, der er rejst, må jo tages op i det kommende udvalg. Det gælder også de spørgsmål, som de ærede medlemmer hr. Henry Christensen, hr. Poul Sørensen, og fru Birthe Wetlesen var inde på under omtalen af opbygningen af fakulteter i Sønderjylland.

Der har jo i pressen været mange indlæg til fordel for lignende betragtninger, og man har i de mange indlæg, som det også blev gjort her af de ærede ordførere, peget på de særlige problemer af kulturel karakter, der rejser sig for Danmark ved vor eventuelle tilslutning til fællesmarkedet. Et universitet vil, siger man, på virkningsfuld måde kunne bidrage til at styrke den kulturelle udbygning i Sønderjylland og dermed kunne være et værn mod det pres, der på det kulturelle område vil komme sydfra. Jeg er ikke uenig i disse betragtninger, men jeg vil dog understrege, at uanset hvor man placerer et universitet, vil det få betydning for hele landets kulturelle udvikling. Et universitet er jo et landsforetagende, og virkningerne af den uddannelse, der gives, og den forskning, der drives, vil på mange måder sætte sig spor i udviklingen, således som man har kunnet se det i forbindelse med Århus universitet. Århus universitet har betydning ikke blot for landsdelen, for den egn, hvori det er placeret, men for hele nationen, og jeg er ganske sikker på, at noget tilsvarende vil ske også i tilslutning til udbygningen af et eller eventuelt to nye universiteter.

Det blev understreget i min fremsættelse,

[Undervisningsministeren.]

at der ikke med lovforslaget om det lægevidenskabelige fakultet er taget stilling til, hvor et tredje universitet skal placeres. Oprettelsen og udbygningen af et universitet er en meget både bekostelig og langvarig proces, og mange problemer må nøje gennemgås, før man kan lægge sig fast på en stillingtagen. Jeg har set, at man i forbindelse med denne diskussion om det tredje universitets placering har været inde på den tanke, at man ved at foreslå et lægevidenskabeligt fakultet oprettet i Odense har taget stilling til, hvor et tredje universitet skal ligge; især siger man, at når det sammenholdes med bemærkningerne i fremsættelsen om, at regeringen anser helhedsløsninger for det mest hensigtsmæssige, er der hermed taget stilling.

Jeg vil gerne understrege, at det ikke i fremsættelsen er sagt, at man nødvendigvis må have helhedsløsninger. Jeg erkender da, at spørgsmålet om opbygning af universitetsundervisningen kan løses på mere end én måde, men det er antydnet i fremsættelsen, at det er ønskeligt at få helhedsløsninger på dette område, fordi det giver muligheder for et samarbejde mellem fakulteterne, og det må anses for meget nyttigt og hensigtsmæssigt.

Der er også i fremsættelsen gjort en bemærkning om et fjerde universitet, og jeg skal gerne her gentage, at efter min opfattelse må spørgsmålet om et fjerde universitet blive aktuelt inden for en overskuelig årrække. Den voldsomme udbygning, vort undervisningsvæsen undergår, og herunder udbygningen inden for den højere uddannelse og inden for forskningen, gør det sandsynligt, at et fjerde universitet bør etableres inden for en overskuelig årrække, og under hensyntagen til den tid, det tager at forberede et nyt universitet, vil det være naturligt, at man drager spørgsmålet om etableringen af et fjerde universitet med ind i overvejelserne. Måske kan det betyde, at man lettere kan enes om at placere det tredje univer-

sitet. Det vil i denne forbindelse være en nærliggende tanke, om det, der nu påbegyndes i Odense, også fører til opbygningen af andre fakulteter.

Det er efter min opfattelse vigtigt, at man ikke har for store universiteter. Vi har i dag ca. 10 000 studerende ved vore 2 universiteter. Vi må regne med, at vi omkring år 1970 vil have ca. 20 000 og i 1980 ca. 30 000 studerende. Københavns universitets kapacitet burde vel egentlig ikke overstige 10 000 studerende, og kapaciteten for Århus universitet burde vel ligge omkring de 5 000. Man vil altså, selv om antallet af studerende ved Københavns universitet går op over de 10 000 studerende, stå med meget store tal af studerende, efter min mening nok til flere universiteter.

Jeg vil gerne slutte med at sige, at jeg finder det meget hensigtsmæssigt, om der i udvalget kunne nås til enighed om, hvilke skridt der efter oprettelsen af et lægevidenskabeligt fakultet i Odense skal tages. Under disse omstændigheder vil vi selvsagt fra ministeriets side være til rådighed med alle de oplysninger, vi kan fremskaffe, og der vil i det hele i udvalget være grundlag for en reel drøftelse ud fra den almene erkendelse af det nødvendige i at udbygge universitetsuddannelsen.

Jeg må understrege, at forslaget, som det også er sagt af de ærede ordførere, alene tager sigte på etablering af det lægevidenskabelige fakultet. Jeg håber, at vi vil kunne nå igennem med vor stillingtagen dertil, også selv om vi ikke skulle kunne enes om den planlægning, der må finde sted på længere sigt, men det kunne være, at vi i udvalget kan nå frem til sådanne konklusioner, at der på dem kan nås frem til en løsning, der har langtrækkende perspektiver.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Lis Groes: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Forespørgsel til statsministeren af Henry Christensen m. fl.

„Hvad agter regeringen at foretage over for den inflatoriske udvikling?“

Ordføreren for forespørgerne (Henry Christensen): I modsætning til de syv år — man kunne vel kalde dem magre — fra 1950 til 1957 har Danmark siden da haft udpræget gunstige internationale konjunkturer. Den væsentlige forbedring i bytteforholdet i denne periode og de stabile pris- og afsætningsforhold udadtil bortset fra en meget væsentlig undtagelse, afsætningen af landbrugsvarer, har, således som det nu også vil blive fastslået i den økonomiske årsoversigt, givet os et solidt valutarisk grundlag for en kraftig indenlandsk ekspansion, men trods disse usædvanlig gunstige ydre omstændigheder trues vor indre økonomiske balance på ny.

Vi har gennem lang tid kunnet konstatere et betydeligt og voksende valutatab og indenlands en ny bølge af prisstigninger, altså en pengeforringelse, der truer konkurrenceevne og opsparing og derved på længere sigt eksportmuligheder og beskæftigelse. Uden ydre årsager må vi inden for det sidste års tid regne med en stigning i vort hjemlige prisniveau på vel ikke mindre end 7 pct., en, så vidt man kan skønne, større stigning end almindeligt i det øvrige Europa, hvad der er særlig betænkeligt.

Det er vor opfattelse, at dansk økonomi længe har trængt til en klarere målsætning og ledelse, og det er årsagen til, at vi har anset det for rimeligt at stille vor forespørgsel til den højtærede statsminister. Vi må naturligvis erkende, at regeringen, efter at denne forespørgsel blev anmeldt for et par uger siden, nu i dag for vel 2 timer siden har givet en slags foreløbigt svar gennem fremsættelse af lovforslag, først og fremmest lovforslaget vedrørende de meget om-

fattende og indgribende omsætningskatter. Desuagtet tror jeg, det er rimeligt at opretholde forespørgslen, og vi ønsker samtidig at spørge, om de fremsatte lovforslag er alt, hvad regeringen har at sige om den økonomiske udvikling, om inflationsproblemet og om sin indsats heroverfor. Med den urimeligt korte tidsfrist, regeringen har givet til behandlingen af vort lands økonomiske politik, er der så meget mere grund til, at en drøftelse i det høje ting snarest kommer i gang.

Jeg beder derfor på det konservative folkepartis og venstres vegne den højtærede statsminister om nærmere over for folketinget at redegøre for regeringens meget sent fremkomne standpunkter.

Statsministeren (Kampmann): Må jeg begynde med at takke de ærede forespørgere, fordi de giver mig denne lejlighed til at fremsætte regeringens syn på vor økonomiske situation. Må jeg lige forudskikke, at jeg ikke rigtig ved, hvad det ærede medlem hr. Henry Christensen mener med urimeligt sene fremsættelsestidspunkt. Så vidt jeg kan se, er udskrivningsloven altid blevet fremsat omkring 1. marts — nogle gange lidt før, nogle gange lidt efter — og med hensyn til lovforslaget om omsætningsafgift tror jeg, det ærede medlem, når han ser forslaget — jeg kan ikke forlange, at det ærede medlem skal have nået at sætte sig ind i såkaldthederne — vil give mig ret i, at et sådant forslag nok trænger til en grundig behandling her i tinget; på den anden side vil det være højst urimeligt, hvis det skulle ligge her alt for længe. Det plejer forslag om afgifter ikke at gøre, og det er ikke et forslag, der er kommet til verden fra den ene dag til den anden, det er ikke noget hastværksarbejde. Der har siddet et udvalg af tjenestemænd, også med repræsentanter for toldvæsenet, og arbejdet med disse problemer gennem 3-4 år, og der er gjort et meget grundigt arbejde i det hele taget.

Forespørgslen går ud på, hvad regeringen vil gøre over for den inflatoriske udvikling, og jeg kan måske begynde med at sige, at selv om vi er helt enige i — det kan heller ikke bortforklares — at der har været en prisstigning i løbet af 1961 — nærmere bestemt fra januar 1961 til januar 1962 — på